

Østfold Fylkeskommune
Postboks 220
1702 SARPSBORG

(sentralpost@ostfoldfk.no)

Uttalelse til forslag til Regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma 2016-2021

I forhold til vannområdet Indre Oslofjord anser Fylkesmannen at de sentrale temaene og problemstillingene er drøftet på en grundig og informativ måte i forslaget til vannforvaltningsplan. Planen vil derfor å være et godt grunnlag for videre arbeidet med tiltaksanalyser og handlingsplaner. En av utfordringene vil imidlertid være å skaffe tilstrekkelige resurser både lokalt og sentralt. I tiltaksfasen må også samarbeidet med regionale og lokale myndigheter, samt virksomheter som påvirker vannforekomstene, stå sentralt for å oppnå ønsket miljømål. Under hele prosessen er det også viktig å ha fortløpende dialog med aktuelle brukerinteresser.

Vi viser til høringsdokument for Regional plan for vannforvaltning for vannregion Glomma for perioden 2016-2021.

Bakgrunn

Vannforskriften setter krav til miljømål for vannforekomster med hensyn på økologisk status og avvik i forhold til naturtilstanden. De viktigste påvirkningsfaktorene skal identifiseres, forvaltningsplaner utarbeides og tiltaksplaner iverksettes for å nå miljømålene. Intensjonen er at alle vannforekomster skal ha minst god økologisk tilstand (GØT). Kjemisk tilstand, basert på forekomst av blant annet miljøgifter og tungmetaller skal også være minst god. Vannforekomster som i dag innehar god eller meget god økologisk tilstand, skal ikke forringes ved nye påvirkninger.

Unntaket fra målet om god økologisk tilstand er vannforekomster som er strekt modifiserte på grunn av samfunnsmessige behov (SMVF). Slike modifiserte vannforekomster skal ha egne miljømål (GØP) ut fra restpotensialet for økologisk produksjon. Som følge av vannforskriftens mål om minst god økologisk tilstand, vil også flere brukermål kunne bli oppfylt gjennom tiltaksarbeidet for eksempel bading, fiske og landskapsmessige forhold.

Vannområder

En del av vassdragene i Buskerud ligger i vannområdet Indre Oslofjord Vest i vannregion Glomma. Det gjelder vannforekomster i Lier, Ringerike, Hole, Røyken og Hurum.

Gjennom karakterisering og klassifiseringsprosessen har de påvirkninger som har størst betydning for økologisk tilstanden blitt vurdert. Totalt dreier det seg om 98 vannforekomster for Buskeruds del av vannområdet. I tillegg er det 4 vannforekomster knytta til kystområdene. For elv og innsjøvannforekomstene er 48 satt i risiko for ikke å oppnå ønsket miljøtilstand i løpet av planperioden fram til 2022, viss ikke egnede tiltak settes i verk.

Vannforvaltningsplan

I vannområdet Indre Oslofjord Vest er de viktigste miljøutfordringene forurensning/ miljøgifter, kommunalt avløp, fysiske/morfologiske endringer, spredte avløp, avrenning fra landbruk, befolkningsøkning og klimaendringer.

Ved gjennomgang av de ulike vannforekomstene kan vi ikke se at vesentlige påvirkningsfaktorer mangler, eller ikke er drøftet i tilstrekkelig grad. For flere av problemstillingene i forhold til påvirkning, er det for øvrig jobbet aktivt i en årrekke med tiltak for å avbøte disse, både lokalt, regionalt og nasjonalt i regi av sektormyndighetene og kommunene. Det gjelder for eksempel avløpsanlegg, landbrukspåvirkning og inngrep i vassdrag.

I tillegg til de påvirkningsfaktorene som er beskrevet i planen, vil Fylkesmannen også nevne langtransportert forurensning. Sur nedbør har vært og er delvis fortsatt en påvirkning på vannkvaliteten i en del innsjøer i Hurum, Røyken og Hole. I flere av disse innsjøene har det pågått kalking fram til nylig. I Hole blir fortsatt to vatn kalket. Selv om kalkingen er stoppet, blir innsjøene overvåket i forhold til vannkvalitet i regi av Fylkesmannen. Overvåkingen vil avdekke om det er aktuelt å gjenoppta kalking i enkelte sjøer.

I Årosvassdraget og deler av Hurum er vannforekomstene påvirket av landbruk i varierende grad. Det gjelder i hovedsak i form av avrenning av næringsalter. Det er derfor viktig at gårdbrukerne stimuleres til å utarbeide rutiner for bærekraftig drift med hensyn på miljømessige aspekt i forhold til vassdragene. Dette innebærer bl.a. optimalisert gjødsling, redusert jordarbeiding og hydrotekniske tiltak. Fangdammer og grasdekte vannveger vil være viktige tiltak for å redusere avrenning av næringsalter til vassdragene. Slike fangdammer vil også være et positivt økologisk innslag i landskapet. Disse må for øvrig ikke utformes slik at de blir fiskehindre.

Ellers er kantsoner langs vassdrag viktig for å dempe avrenning av næringsalter fra landbruk til vannforekomstene. Kantsona har også en viktig økologisk funksjon i forhold til flere landlevende arter som fugl, rådyr, osv. Skjøtsel av kantsona er derfor et viktig og relativt lite kostnadskrevenne tiltak for å redusere avrenningen til vassdragene.

I flere av vannforekomsten er spredte avløp definert som et problem i forhold til vannkvalitet og vannmiljø, spesielt i mindre sidevassdraget. Økt bakterieinnhold vil også kunne redusere brukerverdien i vassdraget. Det må derfor rettes økt fokus på spredt avløp i vannforvaltningsarbeidet også i vannområdet Indre Oslofjord Vest. Når det gjelder tiltak mot spredt avløp, er det flere mulige metoder som kommunale krav om tette tanker, minirensanlegg, infiltrering og rensseparker.

For avløpsanlegg dreier påvirkningen seg om tilførsel av næringsstoffer som fosfor og nitrogen som kan gi eutrofieringseffekt. Når det gjelder rensanleggene har de strenge renskrav for fosfor og partikler i utslippstillatelsene. Det viktigste tiltaket i forhold til avløpsanlegg er derfor å påse at anleggene fungerer tilfredsstillende, samt forebygge uhell. Anleggene må

også oppgraderes i henhold til krav og behov. Spesielt viktig er å ha fokus på de mindre ren-seanleggene med utslipp til resipienter med liten kapasitet.

En faktor som kan påvirke økologisk tilstand negativt er arealbruken langs vassdrag ved at viktige biotoper ødelegges. Det er derfor viktig at inngrep som utfyllinger, bekkelukkinger, forbygninger og liknende tas hånd om på gjennom løpende planbehandling etter aktuelle lov-verk; vannressurslov, laks og innlandsfiske lov, og plan og bygningslov.

I enkelte mindre elvevannforekomster er fiskens frie gang hindret ved menneskelig inngrep. Tiltak for å gjenopprette frie vandringsveger er derfor viktig. God økologisk tilstand kan ikke oppnås viss fisk er forhindret fra tidligere tilgjengelige biotoper som følge av tekniske inn-grep.

Uønska spredning av arter har tiltatt de senere årene. I den sammenheng kan nevnes solabbor til Bårdsruddammene i Røyken. Det viktigste tiltaket i forhold til fremmede arter vil være å hindre videre spredning, og hindre at nye arter introduseres. Her er informasjon et viktig verk-tøy. Å fjerne fremmede arter fra lokaliteter hvor de allerede er etablert, er vanskelig uten at dette vil ha drastisk negativ effekt på øvrig artsmangfold.

Oppdatering av kunnskap

Karakterisering og klassifisering av økologisk tilstand i vannforekomstene i Buskeruds del av Indre Oslofjord Vest har delvis vært basert på skjønn. Eksisterende kunnskap har i mange til-felle også vært mangelfull. Innhenting av oppdatert kunnskap, både i forhold til økologi og vannkvalitet, er derfor et viktig tiltak som også kan endre klassifiseringen. I mange tilfelle vil innhenting av slik ny kunnskap slå ut positivt, med endring av økologisk tilstand fra moderat til god, uten at det krever nye tiltak utover selve prøveinnsamlingen. Også en del vann-forekomster som er satt i tilstanden god, er basert på skjønn. Økt kunnskap kan derfor også føre til at en del vannforekomster må nedgraderes til moderat, og derfor medføre behov for tiltak.

For de vannforekomster som i dag har god til meget god økologisk tilstand, vil hovedutford-ringen være å unngå påvirkninger som vil endre tilstanden negativt.

For å øke kunnskapen om økologisk tilstand blir derfor fortsatt kartlegging og overvåking et sentralt tema for alle vannforekomstene. For overvåking gjelder det både problemovervåking og mer generelle overvåkingen for å se om god økologisk status i vannforekomsten opprett-holdes. Påfølgende tiltaksovervåking vil også være viktig for evaluering av om tiltakene vir-ker og miljøtilstanden forbedres.

Prioritering

I tiltaksplanen er det satt opp prioritering av tiltak. Vi regner imidlertid med at prioriteringen også vil bli et viktig tema i Indre Oslofjord Vest i tiltaksfasen, bl.a. på bakgrunn av oppdatert kunnskap, og ut fra de midler som stilles til disposisjon.

Når det gjelder de områdene Fylkesmannen i Buskerud har regionalt sektoransvar for, f.eks. forsuring, konsesjonsvilkår, avløp osv., vil disse bli fulgt opp i henhold til sentrale føringer og lovverk. I den sammenheng vil samkjøring med tiltaksprogrammene være viktig.

Organisering

I samsvar med vannforskriften er vannforvaltningen organisert i vannregionutvalg (VRU), vannregionmyndighet (VRM) og vannområder med styringsgrupper og arbeidsutvalg. Kommuner og sektormyndigheter er representert i varierende grad i de ulike nivå.

I vannområdet Indre Oslofjord er det ansatt egen prosjektleder. Oppfølging og koordinering av tiltakene i forvaltningsplanen vil bli en sentral oppgave. For å følge opp tiltaksfasen anses det derfor viktig at prosjektlederstillingen videreføres.

Måloppnåelse

Gjennomføring av planen og oppfyllelse av miljømålene vil avhenge hvor mye midler som avsettes både av sektormyndighetene og kommunene. Oppfyllelse av miljømålene vil også være avhengig av mer kunnskap, noe som er ressurskrevende og vil ha betydning for gjennomføringen. Men slik ny kunnskap vil også kunne medføre at vannforekomster kan oppklasifiseres til god tilstand fra det som tidligere er antatt å være moderat.

Problemene for å oppnå miljømålene vil imidlertid i første rekke være knytta til om sektormyndigheter vil følge prioriteringen i de enkelte planene og avsette midler til gjennomføringen.

Virkemidler

Gjeldende lovverk innen vannressursforvaltningen, arealforvaltning og naturmangfold anses å være tilstrekkelig verktøy for å kunne oppnå ønsket målsetning.

Konklusjon

På generelt grunnlag anser Fylkesmannen at plandokumentene for vannområdet Indre Oslofjord Vest har fått med det viktigste av eksisterende kunnskap i forhold til påvirkninger, aktuelle tiltak osv. for de ulike vannforekomstene. Forslaget til forvaltningsplan anses derfor å være et godt grunnlag for videre arbeidet med tiltaksanalyser og handlingsplaner. En av utfordringene vil imidlertid være å skaffe til veie tilstrekkelige resurser både fra lokalt og sentralt hold.

Spesielt gjelder dette til tiltak og prosjektledelse når handlingsplanene skal settes i verk. I tiltaksfasen må også samarbeidet med regionale og lokale myndigheter, og virksomheter som påvirker vannforekomstene stå sentralt for å oppnå ønsket miljømål. Under hele prosessen er det videre viktig å ha fortløpende dialog med aktuelle brukerinteresser.

Med hilsen

Anders J. Horgen
fung. avdelingsdirektør

Erik Garnås

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrift

Kopi til:
Miljødirektoratet

